

Radnóti Miklós verseiből

Talán

Talán ha gyermek lennék újra . . .
Vagy tán bolond lehetnék ?

A világ egyre tágasabb.
Már játszanék, lebegnék,
már újra tűz a nap,
már fényben ég a távol.

A rend hálója enged,
majd újra összezárul.

✦

Gyermek lennék, ámde fáj az emlék.
Csalán csíp, apró ujjaimban szálka.
S az eperfán nagyon magas a lomb.

Vagy talán szíves bolond lehetnék
s élhetnék fenn a sárga házban sárga
virágok közt, nyakamban kis kolomp . . .

S csak nézelődöm. Itt az árok.
Járok, tündööm, állok, újra járok.
És egyre hosszabb telekre várok.

(Palinódia)

És mégse hagyj el karcsú Ész !
ne éljek esztelen.
Ne hagyj el meggyalázott,
édes Ertelem.

Ne hagyj el, hadd haljak merész
és tiszta, szép halált,
akár az Etna kráterébe hulló
mosolygó Empedoklész !

Csodálkozol barátném...

Csodálkozol barátném, — miért vagyok sovány,
világok gondja rajtam, világok gondja fáj.

Vajúdik fönn a hegység, a hágók omlanak,
és itt a völgyben is már repednek a falak.
S holnapra tán a szőke tehénkék nem lelik
a langyos aklot este s kinn bögnék reggelig,
amíg a gazda mocskos, kis árkokban lapul
s fölötte érthetetlen rend és halál az úr.

És árván üldögélnék, erdőkben, fák alatt,
idegen pitvarokban, a hűvös hold alatt
a vérük váró csöndes, magános asszonyok,
sápadtan ülnek s érzik, a gyomruk hánytörög
s dalolnak összegyűlvén, akár az angyalok.

Ó, bárha azt hihetném, futóbolond vagyok,
rögeszmém között im lobogva futkosok,
de háború van, látod s utána rom, mocsok
marad csak és oly mindegy: átélem? meghalok?
az álom nem vigasztal, a hulló hajnalok
ébren találnak folyton, soványabb így leszek,
a fény fáradt szememben fájdalmasan rezeg,
s mosolygok néha mégis, mosolygok néha, mert
a földbebútt mag is csak örül, hogy áttelelt.
Rád gondolok, barátném, s szerelem, szerelem,
egy tigrisléptű álmos szeszély játszik velem.

1941

Második ecloga

Repülő:

Jó messzi jártunk éjjel, dühömben már nevettem,
méhrajként zümmögött a sok vadász felettem,
a védelem erős volt, hogy lődöztek barátom,
míg végül új rajunk feltűnt a láthatáron.
Kis híja volt s leszednek s lenn összesöprögetnek,
de visszajöttem, nézd! és holnap újra retteg
s pincékbe bú előlem a gyáva Európa...
no, hagyjuk már, elég! Irtál-e tegnap óta?

Költő:

Irtam, mit is tehetnék? A költő ír, a macska miákol és az eb vonít s a kis halacska ikrát ürit kacéran. Mindent megírok én, akár neked, hogy fönn is tudd, hogy' élek én, mikor a robbanó és beomló házsorok között a vérekes hold fénye támolgyog és feltüremlenek mind, rémülten a terek, a lélekzet megáll, az ég is émelyeg s a gépek egyre jönnek, eltűnnek s újra mint a hörgő örület lecsapnak újra mind!

Irok, mit is tehetnék. S egy vers milyen veszélyes, ha tudnád, egy sor is mily kényes és szeszélyes, mert bátorság ez is, lásd, a költő ír, a macska miákol és az eb vonít s a kis halacska — s a többi... És te mit tudsz? Semmit! Csak hallgatod a gépet s zúg füled, hogy most nem hallhatod; ne is tagadd, barátod! és összenőtt veled. Miről gondolkodol, míg szállsz fejünk felett?

Repülő:

Ne vess ki. Félek ott fönn. S a kedvesemre vágyom s lehúnyva két szemem, heverni lenn egy ágyon. Vagy csak dudolni róla, fogam közt szűrve, halkán, a kantin-mélyi vad és gőzös zürzavarban. Ha fönn vagyok, lejönnék! s lenn újra szállni vágyom, nincs nékem már helyem e nékem gyúrt világon. S a gépet is, tudom jól, túlzottan megszerettem; igaz, de egy ütemre fájunk fönn mind a ketten... De hisz tudod! s megírod! és nem lesz majd titok, emberként éltem én is, ki most csak pusztítok, ég s föld között hazátlan. De jaj, ki érti meg... Írsz rólam?

Költő:

Hogyha élek. S ha lesz még majd kinek.